

Als de nieuwe museumdirecteur een verwoest schilderij en een dreigbrief ontvangt, vrees ze voor het ergste. Lisa en Kat Kauffmann schieten te hulp, maar zijn ze nog op tijd?

KAUFFMANN KAUFFMANN

BEDRIJFSRECHERCHE

MOEDER WEELDE

HETTY KLEINLOOG

THRILLER

HETTY KLEINLOOG

MOEDERWEELE

*Iemand heeft een groot vuur in zijn ziel en niemand komt
zich er ooit aan warmen en de voorbijgangers zien alleen
maar een beetje rook boven uit de schoorsteen komen en dan
lopen ze door.*

VINCENT VAN GOGH

(Brief #155, aan Theo van Gogh)

Uit: *Een leven in brieven 1853-1890* (2015)

Het lukt. De verwoesting vangt na tien dagen aan, exact volgens plan. Het begint in het donkere gedeelte van het zelfportret, rechtsboven. En ook bij de afgebeelde pommel, het uiteinde van het zwaard dat uit de bruine jas steekt. De rot kruipt naar de handen en tast de duim en de wijsvinger die een manuscript vasthouden aan.

De afgelopen week daalde hij iedere dag met bonzend hart de keldertrap af. Zij wachtte dan boven. ‘En?’ vroeg ze telkens als hij terugkwam. ‘En?’ Hij schudde zijn hoofd en zij, met de zweem van een glimlach rond de lippen, maakte een reverentie en kuste zijn hand.

Hij had haar verboden beneden te kijken. Dat kostte haar moeite, wist hij, het kwelde haar, maar zij gehoorzaamde, zoals altijd.

Nu is het geschilderde oor opengebarsten. Hij zou kunnen zweuren dat hij een sissend geluid hoort. Hij meent een schroeilucht te ruiken, alsof het manuscript met de Hebreeuwse teksten echt van perkament is.

Terwijl aan de onderkant van het schilderij de donkere jas wordt vernietigd, verspreidt de aantasting zich ook aan de bovenkant. De dikke verf waarmee de tulband is gemodelleerd, lekt en krult.

De oude man op het zelfportret kijkt hem met opgetrokken wenkbrauwen aan. De neus glimt, de vlassige haren rond zijn mond en op zijn kin zijn nauwelijks een baard te noemen. In zijn ogen staan verontschuldiging en weemoed. ‘Alles is misgegaan’, lijkt hij te willen zeggen. ‘Mijn eeuwigheidswaarde is verwoest. Ik had rijk en geliefd kunnen zijn, een rustig leven kunnen leiden. Wie weet was ik een goede man geworden, een fijne buur, een geaccepteerd burger. Zie de mens die ik nu ben. Die verdomde geldingsdrang. Dat verdomde onvermogen. Dat verdomde talent.’

1

Vier astronauten in blauwe pakken staan in de gang van het appartement op de tweeëntwintigste etage van gebouw de Pontsteiger, aan het IJ in Amsterdam. Lisa Kauffmann kust de kleinste op zijn neus. Het elastiek van Moos' capuchon is onder zijn kin vastgeknoopt en laat een rondje van zijn gezicht vrij. Ze tilt hem op. 'Dag kleine ruimtevaarder, veel plezier op school.'

Ze geeft Eric, die op één been met een overschoen worstelt, een plagend duwtje. 'Breng ze met de auto, man. Het is noodweer.'

'Met een raket', roept Moos. 'Wroemmm!'

Sywert, Eric's zoon van nog net geen elf, moppert. 'Iedereen uit mijn klas gaat zonder jas naar school. Alleen ik moet in zo'n stom regenpak.'

'Ik ga stinken', gromt nu ook Ymke van dertien.

'Naar viooltjes', glimlacht Eric.

'Naar zweet en plastic. De jongens uit mijn klas knijpen straks allemaal hun neus dicht.'

'Het ultieme voorbehoedsmiddel', grapt Eric, vanuit één mondhoek, tegen Lisa.

'Doe effe normaal, pap.' Ymke werpt hem een boze blik toe en loopt het appartement uit.

'Fijne dag, Ym', roept Lisa haar na. 'Onthoud goed dat je prachtig bent.'

Ymke draait zich om. In een quasiwanhopig gebaar toont ze zichzelf in regenpak en rolt met haar ogen. Lisa heft machteloos haar handen. Dan lachen ze naar elkaar en slaat Ymke de hoek om naar de lift.

Nog geen half jaar geleden haatte de dochter van Eric haar. Of in ieder geval het instituut Boze Stiefmoeder dat Lisa vertegenwoordigt. Dankzij Lisa's lijntje bij de politie en de druk die ze op haar

oude baas, hoofdcommissaris Bram van Bottenburg, kon uitoefenen, is het pesten op school gestopt. Sindsdien is er iets van toenadering tussen hen; ze lijkt door haar bonusdochter te worden gedoogd. Door het kleine twee-vrouwen-onder-elkaar-momentje van net schijnt de zon een beetje in Lisa's hoofd, ondanks de herfststorm buiten en de regen die tegen de ramen klettert.

Sywert laat zich een kus op zijn wang drukken, die hij in een automatisch gebaar met de rug van zijn hand wegveegt. Dan loopt hij de hal in, naar de lift.

Eric neemt Lisa in zijn armen en kust haar.

'Je bent hardvochtig voor ze', glimlacht ze.

'Een beetje regen kan geen kwaad. "Je bennie van suiker", zei mijn oma altijd. Als het aan jou lag, zouden de kinderen godsgruwelijk verwend worden.'

Lisa's mond voelt plotseling droog. 'Het is maar goed dat ze niet van mij zijn, hè?' Haar glimlach die luchtig bedoeld was, verkrampt.

Eric kijkt haar met een onderzoekende blik aan. 'Daar hebben we het toch al over gehad?'

'Tuurlijk. Sorry. Geen tweede nest voor dokter Mesdag.' Ze kijkt hem recht aan. Nu lijkt de luchtigheid wel te lukken.

Zijn regenjas maakt een schurend geluid als hij haar tegen zich aan drukt.

'Ik ben wel van suiker', zegt Moosje, die geduldig naast ze staat te wachten. Hij likt aan zijn hand. 'Mmmm, lekker, suiker.'

Eric en Lisa lachen.

'Overmorgen ga ik taart bakken', belooft ze. 'Een hele zoete.'

'O ja, dan is Sywert jarig', juicht Moos. 'Heppie bursdee toe joe', zingt hij. 'Ik kan al Engels, Lisa.'

'Ik hoor het, schat. Hartstikke knap.'

'Wan toe trie...'

Eric trekt zijn zoon mee naar de deur. 'Kom op, knul, anders komen we te laat. Zeg Lisa maar gedag.'

'Dag Lisa de Pisa. Daaaag. Ik maak een tekening voor je. En voor Sywert. En voor...' Het jongetje wordt al zwaaiend meegetrokken.

Lisa sluit de deur. Ze loopt naar de badkamer om haar tanden te poetsen en ziet in de spiegel dat ze een gelukzalige glimlach heeft. Die lieve Moos. En ook Ymke en Sywert.

Ze opent de deur van het kastje boven de wastafel. Daar ligt een angebroken strip van de pil.

De pil die ze al drie maanden in de wc-pot gooit en wegspoelt.

De dag van Kat Kauffmann is al een paar uur geleden begonnen. Sinds ze een boek over de voordelen van vroeg opstaan gelezen heeft, is ze lid van de *5AM Club. Own your mornings and you'll master your life*. Nou, dat wil ze wel, haar leven beheersen. Maar of yoga en een kom sojaspul met paardenvoer – iets anders kan ze de grove havermoutvlokken niet noemen – daarbij helpen? Toegegeven, ze heeft al een heleboel gedaan vanmorgen. Afwas-machine leeggeruimd, drie keer de zonnegroet zonder zon gedaan, nagels geknipt, en verder vooral veel gepiekerd en getobd. Ze is kampioen peinzen en prakkiseren. Dat komt, ze voelt te veel. Odette, haar oud-therapeute en nu beste vriendin, zegt dat ze hoogsensitief is; Kats moeder Janne noemde haar altijd op liefdevolle toon overgevoelig. Elke prikkel komt binnen alsof ze met een breinaald in haar borst gestoken wordt.

Neem nou die nieuwe buurman, Richard. Hij maakt niet zoveel nachtelijk lawaai als haar vorige, Harrie, maar ze heeft liever acht Harries-met-Mariekes – die in het oosten van het land zijn gaan samenwonen – dan één Richard. De deur naar zijn appartement staat altijd open, waardoor er tegenwoordig een geur van sigaretten en verschaald bier in het trapportaal hangt. En van zweetsokken. Op de overloop staan kratten bier, met flesjes die beurtelings vol en leeg zijn, als communicerende vaten.

Ondanks haar drankprobleem heeft ze gelukkig nog geen seconde de neiging gehad om een vol flesje mee te pikken. Dat komt ook door Axel, een Napolitaanse mastiff met hangwangen en een instinctmatig hekel aan Kat. Hoe zachtjes ze ook de trap af sluipt,

de hond stormt steevast 'zijn' appartement uit als ze erlangs wil. Grommend en met opgetrokken bovenlip belemmert hij de doorgang, terwijl uit zijn bek slierten kwijl als zware druppels op de grond vallen.

In de eerste weken riep ze of Richard zijn hond binnen wilde halen. 'Axel, hier', klonk het dan, met de motivatie van een middelbare scholier die 'sorry' tegen een leraar moet zeggen.

De laatste tijd neemt ze worst mee. Die werpt ze in Richards halletje en terwijl Axel smakkend en grommend het vlees naar binnen schranst, heeft zij de tijd om langs tweehoog te glijpen.

Dit soort zaken zijn voor ieder mens een hel, maar speciaal voor een 'hoogsensitief' iemand. Het komt binnen. Geen breinaald, maar een complete breivereniging boort zich in haar borst als ze de deur in of uit moet.

Odette zegt dat ze afleiding moet zoeken, dat ze er geen nieuwe obsessie van moet maken. Odette heeft veel verstand van Kat. Ze heeft haar onlangs *Een leven in brieven* van Vincent van Gogh cadeau gedaan, vast met de bedoeling dat tot Kat door zou dringen dat het altijd erger kan. In een brief aan zijn broer Theo schrijft Van Gogh namelijk: *Ik zie de toekomst niet somber in, maar wel boordevol moeilijkheden, en bij vlagen vraag ik me af of ik daar niet aan onderdoor zal gaan.* Maar wat Odettes goede bedoelingen ook geweest mogen zijn, het boek leidt Kat absoluut niet af van haar problemen. Sterker nog, ze herkent zich in de woorden van de grote kunstenaar. En wordt er bepaald niet vrolijker van. Odette heeft dit keer absoluut de plank misgeslagen. Kat fluit met een hoop valse lucht een geïmproviseerd deuntje. Niets zo opbeurend als ander-mans feilbaarheid.

Alleen Odette als vriendin is een beetje weinig. Ze zou meer vrienden moeten maken om leuke dingen mee te doen. Haar gedachten draaien nu doorlopend rondjes om de nooit helemaal afwezige zucht naar verdoving, om het alleen-zijn, buurman Richard en zijn mastiff Axel, Lisa, werk. Over werk gesproken... Kat legt het boek met de brieven van Van Gogh op haar schoot en peinst over de opdracht waar ze met haar zus mee bezig is.

Na de juichende berichten over de oplossing van de Artis-moor- den heeft Le Marteau, een gerenommeerd veilinghuis, Kauffmann & Kauffmann Bedrijfsrecherche ingeschakeld. Van de vorig jaar overleden kunstschilder Rob Pattij was ineens onbekend werk opgedoken. Drie schilderijen, waar nooit iemand van had gehoord en die nergens gedocumenteerd stonden, waren via een anonieme tussenhandelaar aangeboden. *Zicht op Durgerdam*, bijvoorbeeld, is volgens de kunstkenners in alles een Pattij, qua licht, kleur, vorm, de toets van zijn penseel en het perspectief. Het heeft ook Pattijs kenmerkende magisch-realistische stijl. In een bestaand landschap met een hoge horizon zijn de vluchtlijnen en het verdwijnpunt zodanig aangebracht dat het perspectief verschuift en het schilderij een vervreemdende werking op de toeschouwer krijgt. Pattij wist op fabelachtige wijze de kijker met een vertrouwd beeld gerust te stellen, en tegelijkertijd met de kanteling daarvan te verontrusten. *Zicht op Durgerdam* is het derde schilderij dat na zijn dood boven water is gekomen. Stuk voor stuk zijn het mees- terwerken, en de grote vraag is waarom er tot nu toe niets over bekend was.

Hugo Maes, ‘met ae’, eigenaar van Le Marteau, denkt dat er toch een kans bestaat dat ze vervalst zijn. De kunstenaar leeft niet meer, dus die kan niet zeggen dat de schilderijen niet door hem geschilderd zijn. Een zeer getalenteerde meestervervalser zou na de dood van Pattij zijn kans gepakt kunnen hebben. Maar misschien zijn het toch authentieke Pattij-werken. Maes weet het niet. De weduwe van de kunstenaar zegt dat ze zich herinnert dat haar man eraan werkte, maar de oude dame maakte een warrige indruk, dus of haar beweringen geloofwaardig zijn, is maar zeer de vraag.

Om te beginnen hadden Kat en Lisa een schriftkundige inge- schakeld om de handtekeningen op het schilderij te vergelijken met de handtekening in het paspoort van Pattij. De schriftkundige, die op microniveau bewegingen en schrijfritmiek in schrift onderzoekt, concludeerde ‘met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid’ dat het inderdaad de handtekening van Pattij is die onder de schilde- rijen staat.

Kat en Lisa spraken ook met de weduwe, die blijkbaar een goede dag had. Zij bevestigde dat ze de schilderijen herkende en herhaalde dat ze ooggetuige was toen haar man eraan werkte. Toen ze de oudere broer van Rob Pattij, Gerard, belden, ondersteunde die de beweringen van zijn schoonzus. Hij heeft Rob regelmatig naar Durgerdam vergezeld en gezien dat zijn broer foto's maakte van het kerkje van Ransdorp, vanuit verschillende standpunten. Een van de foto's stuurde hij via WhatsApp aan hen. Toen ze die naast een van de schilderijen legden, bleek deze inderdaad vanuit hetzelfde standpunt genomen te zijn.

Doorslaggevend was het feit dat Lisa in de verf van *Zicht op Durgerdam* een minuscule haar had aangetroffen, die ze bij een commercieel DNA Diagnostisch Centrum hadden laten vergelijken met haren uit een borstel die de weduwe ze had gegeven. Het centrum bevestigde dat in alle haarcellen hetzelfde DNA zat.

Al met al leek het er dus op dat Kat en Lisa de heer Maes konden geruststellen.

Tijdens een van hun laatste bezoeken aan de weduwe gebeurde echter iets opmerkelijks. Kat had in de keuken gezien dat er een asbak geleegd was in de vuilnisbak. Ze had uit het afval een sigarenpeuk gevist en in een plastic zakje meegenomen. Ook daarvan hadden ze het DNA laten onderzoeken. En ook hierin zat hetzelfde DNA.

'Wat ik vreemd vind,' zei Kat, 'is dat nu pas de asbakken worden geleegd. Na een jaar. Het kan niet van de weduwe zijn, want zij heeft nooit gerookt.'

'Hoe weet je dat?'

'Dat heeft ze me verteld. Ik heb met haar gebabbeld over verslavingen. Niet over de mijne natuurlijk. Gewoon, in het algemeen. De jeugd van tegenwoordig, blablabla, je kent het wel.'

Lisa had geantwoord dat weduwe Pattij de sigarenpeuken van haar man best een jaar kon hebben bewaard, uit verdriet, of uit nostalgische motieven; de man was tenslotte aan longkanker bezweken.

Kat had op haar voorhoofd getikt en verder gezwegen.

Dat het DNA van de kunstenaar op in ieder geval één van de schilderijen bleek te zitten, en de handtekening echt leek, gaf volgens

Maes de doorslag en bewees de authenticiteit. Hij was zichtbaar opgelucht dat hij de werken zonder problemen via zijn veilinghuis kon verkopen.

Kat weet dat Maes op het punt staat hen te bedanken. Maar Lisa en zij zijn nog niet helemaal overtuigd. Lisa wil stoppen als ze niet langer betaald worden. Kat wil doorgraven. Haar onderbuik vertelt haar dat er iets is dat niet klopt.

Ze schudt haar hoofd en blijft een paar tellen doodstil zitten, luisterend of een stem in haar brein haar iets toefluistert. Die blijkt niet van de 5AM Club. Zuchtend pakt ze de brieven van Van Gogh weer op. Nog een kwartiertje lezen en om stipt negen uur op het werk aanwezig zijn, is haar voornemen. Nu mag ze nog even. Haar blik blijft hangen bij een brief aan Van Goghs zuster. Vincent schrijft: *Men geeft veel geld voor het werk, als de schilder dood is.*

In haar hoofd springt een lichtje aan. Ze komt snel overeind, pakt haar jas, haar mobiel en een stuk worst en haast zich de deur uit.

2

*I*nbrekers, de deur staat onder stroom, staat in bibberig handschrift op geplastificeerd karton dat op de voordeur is geplakt. Regen valt met bakken uit de hemel en slaat tegen het huis. Lisa en Kat zijn doorweekt geraakt door het kleine stukje dat ze van de auto naar de voordeur gerend zijn. Lisa's natte krullen plakken op haar gezicht, water stroomt in haar ogen.

'Misschien hadden we toch eerst de verf op ouderdom moeten laten onderzoeken', zegt ze. 'Dat had ons deze rit bespaard. En dat had jouw hypothese beter ondersteund dan een vrijblijvend babbeltje.'

'Ik denk dat we de weduwe een beetje schrik moeten aanjagen', antwoordt Kat. 'Dan heb je kans dat ze gaat praten.'

'Beetje rustig aan, Kat. Weet je hoe oud dat mens is?'

'Door wat druk uit te oefenen bewijzen we haar een dienst. Dan kan ze over een tijdje met een schoon geweten fris en fruitig bij Petrus aan de hemelpoort kloppen.'

'Je weet het goed te verkopen.'

'We kunnen die verf altijd nog laten onderzoeken.'

'Dat is waar. Ik wil het haar alleen niet al te... Hé!' Ze trekt Kats hand weg die onderweg is naar de klopper. 'Hallo.' Ze knikt naar de waarschuwing op de deur. 'Wil je geëlectrocuteerd worden?'

Kat haalt haar schouders op en klopt alsnog. De deur gaat op een kier open. Een argwanend oog en de helft van een neus en mond worden zichtbaar.

'Wat moeten jullie?'

'Hallo. Weertje, hè?' Druppels vliegen uit Kats korte kapsel.

'We hebben nog vragen', zegt Lisa.

'Het komt niet goed uit.'

'Kort.'

‘Helaas, het huis is niet op orde.’

‘Kom Lisa, we overvallen mevrouw Pattij. Laten we in de auto wachten tot ze klaar is.’

‘Goed idee. Het is geen pretje om door dit noodweer weer terug te rijden.’

‘Dat lijkt mij ook niet. Of...’ Kat richt zich weer tot de weduwe. ‘Kunnen we misschien in de gang wachten? Of in de keuken? In de schuur?’

De bejaarde vrouw lijkt te aarzelen, zucht en zet de deur verder open. Ze heeft een dikke buik en gezwollen enkels. Met potlood is een boog getekend op de plaats waar je wenkbrauwen zou verwachten. Lippenstift op de dunne lippen. Aan de uitgroei is te zien dat ze haar haren geverfd heeft. Een paarse, geborduurde sjaal met kwastjes is over een suède spencer geslagen, de herenpantoffels aan haar voeten zitten te ruim. Ze draait zich om en sloft door de hoge gang met granieten vloer. Het lijkt een uitnodiging haar te volgen en dat doen ze dan ook maar.

Het vrijstaande herenhuis in Duivendrecht wordt nauwelijks gelucht, dat is duidelijk. De verwarming staat vermoedelijk op vijftientwintig, zesentwintig graden. De weduwe loopt door naar de woonkamer. Daar hangt de stank van sigaren. Lisa hoest en voelt een haast onbedwingbare drang om de ramen tegen elkaar open te gooien. De huiskamer lijkt een kringloopwinkel, met een allegaartje van oude meubelen en met schilderijen bedekte wanden, etsen, een barometer, een klok, een gaper uit de gevel van een oude drogisterij. Ondanks haar natte jas gaat Lisa op een stoel zitten. Kat blijft staan.

‘Ik kan jullie geen koffie aanbieden’, zegt mevrouw Pattij. ‘De koffiemolen...’

‘U hoeft geen moeite te doen’, glimlacht Lisa. ‘We zijn zo weer weg. Een paar vragen en dan ronden we de zaak af.’

‘O ja?’ De weduwe zijgt in een fauteuil.

Lisa pakt een notitieboekje en een pen uit haar tas.

Kat doet haar jack uit en gooit het op een poef. ‘Weet u wat?’ zegt ze. ‘Laat mij even theezetten. Of anders water inschenken, maakt niet uit.’

‘Nou, dat lijkt me...’

‘Geen moeite, echt niet. Ik vind de weg. Is me vorige keer ook goed afgegaan.’ En weg is Kat.

Lisa gniffelt; laat dat maar aan haar zus over. Bij hun laatste bezoek vond ze de sigarenpeuk in de afvalbak.

Mevrouw Pattij trekt, terwijl ze het kussen achter haar rug herschikt, een draadje van de armleuning los.

‘Zullen wij vast beginnen?’ Lisa tovert haar vriendelijkste glimlach tevoorschijn. ‘Uw man is vorig jaar mei overleden. Dat klopt toch?’

‘Ik heb alles al verteld.’

‘Ik verificeer graag, als u het niet erg vindt.’

‘8 mei.’

‘En hoelang waren jullie samen?’

‘Tweeënveertig jaar.’

‘Dan ben je behoorlijk met elkaar vergroeid.’

‘Zeker.’

‘Ze zeggen weleens dat je voor elk jaar samen een maand intens rouwt, is dat zo? Dus dan zult u... bijna vier jaar in de rouw zijn.’

De weduwe kijkt haar zwijgend aan.

‘U zit er eigenlijk nog middenin.’

‘Ik heb hem om me heen.’ Mevrouw Pattij gebaart naar de schilderijen aan de muur.

‘Maar u wilt zijn werken toch verkopen?’

‘Hoe komt u daarbij?’

Lisa pakt haar mobiel en opent de website van een veilinghuis uit Tennessee. Ze houdt een afbeelding omhoog. *Lange Brug – Ouderkerk aan de Amstel.*

‘Ik kan het niet zien.’

‘Maar u weet het wel. U heeft dit schilderij te koop gezet. En dit is niet het enige kunstwerk dat u aangeboden heeft.’

‘Dat is toch niet verboden?’

‘O nee, zeker niet.’ Lisa klapt haar mobiel dicht en legt het weg. ‘Ik dacht alleen...’ Ze spreidt haar vingers als in overgave. ‘Wow... zo snel al.’

De weduwe zwijgt weer, met opnieuw een argwanende uitdrukking.

‘Ieder rouwt op zijn of haar eigen manier’, vervolgt Lisa. ‘Dat is niet altijd te begrijpen. Uw man is aan longkanker overleden, toch?’

‘Ook dat weet u al.’

‘Zo lastig voor mij om te snappen waarom u dan die sigarenrook niet uit uw huis wil hebben. Ramen open, frisse gordijnen, nieuw verfje op de muren.’

‘Waar bemoeit u zich mee? Ik snap überhaupt niet waarom u...’

‘U ruikt als het ware de moordenaars van uw man, als ik het zo mag zeggen.’

‘Dat mag u niet. En ik denk dat het tijd wordt dat u opstapt.’ Mevrouw Pattij zet haar handen op de leuning om zich uit de fauteuil omhoog te werken.

‘U bent gelukkig wel al enigszins gevorderd in uw rouwproces. U heeft zijn asbakken geleegd. Dat is een beginnetje.’

‘Ik begrijp werkelijk niet...’

‘Hoe is de relatie met uw zwager?’

De weduwe staart haar aan, duidelijk van slag door de onverwachte vraag, en laat zich terug in haar stoel vallen. ‘Prima, hoezo?’

‘Heel prima.’ Kat staat in de deuropening. ‘Hij voelt zich hier behoorlijk thuis.’

‘Hoe komt u daarbij?’

Met een vies gezicht houdt Kat drie witte draden omhoog. ‘Gebruikte flosdraden laat je alleen in je eigen huis slingeren.’

‘Die zijn van mij.’

‘Maar u heeft een kunstgebit.’

Weduwe Pattij klapt de kunststof kaken op elkaar.

‘Uw zwager slaapt, eet, leeft hier, is het niet?’

‘Wederom: niet verboden. We willen er nog geen ruchtbaarheid aan geven. Er wordt veel gekletst. Dat jullie erachter zijn gekomen is al vervelend genoeg. En dan wil ik nu graag dat jullie vertrekken.’

‘Nog één vraag.’

‘Als jullie nu niet opstappen, bel ik de politie.’

‘Weet u zeker dat uw man is overleden?’

De weduwe trekt bleek weg.

‘Is het niet uw zwáger die dood is?’

Mevrouw Pattij staart Kat aan.

‘Wij hebben het vermoeden dat uw man, Rob, de identiteit van zijn overleden broer heeft overgenomen.’

‘Om de prijs van zijn schilderijen op te drijven’, vult Lisa aan.

‘En om alsnog te kunnen blijven schilderen aan “nieuw ontdekte schilderijen”. Die uiteraard veel meer waard zijn omdat de kunstenaar zogenaamd dood is.’

‘Kortom: niet Gerard, maar Rob leeft nog’, concludeert Lisa. ‘Dat is bedrog.’

De handen van de vrouw klauwen zich in de armleuningen. Ze begint een beetje te hijgen en haar borstkas gaat op en neer.

‘Gerard was het er helemaal mee eens.’ Een stem doet hen opkijken. In de deuropening staat een oude man, in overall. Grijs haar krult als een aureool om zijn hoofd. Op zijn handen zitten gekleurde vervlekken. ‘Vanaf het moment dat Gerard ziek werd, is hij in ons plan meegegaan en zijn we van identiteit gewisseld. In het Antoni van Leeuwenhoek-ziekenhuis kennen ze alleen Rob Pattij.’

‘Waarom zou hij dat doen?’

‘Om zijn kinderen goed achter te laten. Gerard had geen cent. Wij hebben beloofd dat zijn zoon en dochter alles van ons erven als wij er niet meer zijn. Maroesja en ik zijn kinderloos.’ De schilder komt dichterbij en schuift een stoel naast het raam. Hij kijkt naar buiten. Het miezert nog steeds, druppels op de ruit zoeken glijdend hun weg naar beneden en worden gevolgd door nieuwe druppels.

‘Dat was goed van vertrouwen.’

‘We zijn broers.’

Lisa werpt haar tweelingzus een korte blik toe. Alsof vertrouwen en familie in één adem genoemd kunnen worden.

‘Het ziekenhuis kreeg geen argwaan? Of de huisarts?’

‘Gelukkig leiden Maroesja en ik een teruggetrokken leven. Ik heb publiciteit altijd gemeden.’

Dat is waar. Op internet is alleen een jeugdfoto van hem te vinden.

‘En bij een huisarts ben ik in geen dertig jaar geweest.’ Hij steekt een sigaar op. Rook vult de kamer. ‘Sneu. Ik de roker, hij de kanker. Het is ongelijk verdeeld in de wereld.’ Hij ontbloot zijn gele tanden. ‘Maar mijn tanden heb ik nog allemaal. Nicotine doodt de bacteriën. En blijven flossen, altijd blijven flossen.’

‘Ach man, dat willen die meisjes toch allemaal niet weten.’ Zijn vrouw lijkt zich door zijn komst te hebben herpakt en schuift in een automatische handeling een glazen asbak naar hem toe. Hij neemt een lange trek van zijn sigaar.

‘In ieder geval,’ zegt hij terwijl de rook zijn mond verlaat, ‘wat we hebben gedaan is niet strafbaar. We hebben niemand vermoord en ik maak mijn schilderijen zelf.’

‘Uw broer is onder de naam Rob Pattij gecremeerd. En er is gelogen over de datering van ten minste drie schilderijen. Valsheid in geschrifte: de maximale straf daarvoor is...?’ Kat kijkt Lisa met opgetrokken wenkbrauwen aan.

‘Zes jaar. Of maximaal tachtigduizend euro.’

‘Het zou me niet verbazen als u ook nog een levensverzekering had. Zoeken we uit, Lies.’

Rob Pattij en zijn vrouw kijken elkaar intens en liefdevol aan.

Lisa staat op. ‘In ieder geval, we dragen het over aan de politie en stellen Hugo Maes van veilinghuis Le Marteau op de hoogte.’

‘Wij komen er wel uit.’ Kat loopt naar de deur. ‘Blijf vooral lekker schilderen, ook achter slot en grendel. Het is goed om op je oude dag nog een hobby te hebben.’

Met haar mouw veegt Kat wasem weg, buiten vliegen de ruitenwis-sers heen en weer. Lisa rijdt vanaf het huis van de kunstschilder met haar neus tegen de ruit. Over een landweggetje, dat door de regen nauwelijks te zien is.

‘Je moet de blower harder aanzetten’, oppert Kat en terwijl ze het zegt doet ze het zelf. Het levert haar een tik op haar vingers op. Plotseling woedt er een tropische orkaan in de auto.

‘Ik heb een andere auto nodig’, roept Lisa boven het geraas uit; de blazers maken een oorverdovend lawaai. ‘Maar dan moeten we meer verdienen.’

‘Met een beetje mazzel betaalt Maes binnen drie weken.’

‘Wat?’

‘Met een beetje mazzel...’

‘Ik hoop dat Le Marteau binnen drie weken betaalt.’

‘Dat zei ik.’

‘Wat?’

‘Ik zeg: dat zei...’

Lisa stuurt de auto naar de kant en stopt. Zodra de motor uit is, is het stil, op het gekletter van de regen op het dak na.

‘Ik wacht tot het wat minder wordt.’

Als Lisa naar de weg en het troosteloze landschap staart, bekijkt Kat het profiel van haar zus; de kaaklijn lijkt zachter dan anders. ‘Hoe gaat het met je?’ vraagt ze.

‘Wat is dat nou voor vraag.’

‘Een gewone.’

Lisa haalt haar schouders op.

‘Ben je gelukkig?’

‘Hè, toe.’

‘Nee, echt, ben je gelukkig?’

‘Wat is geluk?’

‘Als je wakker wordt, heb je dan zin in de dag? Heb je wat je wil? Hou je van Eric?’

‘Ik heb ’s ochtends zin in de dag en ik hou van Eric.’ Lisa start de motor en draait de blazer laag. ‘We kunnen weer. Kijk, daar wordt het lichter.’ Ze wijst naar de lucht. ‘We gaan de opdracht afronden, zussie, en cashen.’ Ze rijdt de landweg af.

Kat wordt plotseling geraakt door de aanblik van haar zus. Door de regen is Lisa’s haar meer gaan krullen. Haar lippen zijn vol, de onderlip steekt een stukje naar voren. Haar oogleden en wimpers zijn van een ontroerende kwetsbaarheid, de huid van haar hals is zacht.

‘Wat kijk je naar me?’

‘Zullen we samen een weekendje weggaan?’ vraagt Kat in een opwelling.

‘Waarom?’

‘Zomaar. Omdat het kan.’

‘Waarnaartoe?’

‘Berlijn? Parijs? Barcelona? Sint-Job-in-'t-Goor?’

‘Ja doe, ik zie je elke dag. En ik spaar voor een nieuwe auto.’

Kat bijt op haar lip. Proberen om met je zus vriendinnen te worden lijkt plotseling het slechtste idee van de eeuw.

3

Het interieur van veilinghuis Le Marteau verschilt niet veel van dat van de woonkamer van het echtpaar Pattij; alles is alleen chiquer en kostbaarder. Het veilinghuis in Oud-Diemen staat bomvol antieke meubelen, schilderijen en curiosa. Kat loopt met Lisa naar een ruimte achterin. Daar bevindt zich het kantoor van directeur Hugo Maes. Onderweg kan Kat het niet laten om haar hand over het gladde hout van een antieke kappersstoel te laten glijden, en even verderop een oude, verroeste revolver op te pakken. Haar vingertoppen strelen de butsen en krasjes van oude meubels en voorwerpen.

In het kantoorje aan een Engels bureau zit de heer Maes – ‘met ae’. Als een personage uit een roman van Dickens schrijft hij met een vulpen op papier.

Kat schat hem rond de veertig jaar, al is vijftig of vijftienveertig ook mogelijk. Hij is klein en tener, heeft een haast vrouwelijk figuur en een schoenmaat waarschijnlijk niet groter dan negenendertig. Met slanke vingers duwt hij steeds zijn bril met goudkleurig montuur hoger op zijn neus. Alles aan hem lijkt in beweging.

Kat vindt hem direct sympathiek. Ze heeft een zwak voor mensen als Hugo Maes, die in en uit principe altijd aardig zijn. Gewoon omdat het niet in hun hoofd opkomt om onaardig te zijn. Maes doet zich ook niet gewichtiger en interessanter voor dan hij is, hij is gewoon een directeur die van mooie dingen houdt en niet graag bedonderd wordt.

Haar zus benadert hem steeds afstandelijk en professioneel, maar dat komt grotendeels doordat zij op lange mannen valt. Lisa zal ontkennen dat dat de reden is, ze zal zeggen dat ze iedereen professioneel benadert omdat ze professioneel is. Wat een leugen is,

want ze is en blijft ook een flirt en de veilingmeester behoort duidelijk tot de categorie oninteressante mannen.

De heer Maes draagt een ring aan zijn vinger. Kat stelt zich een kleine vrouw naast hem voor. En ineens ook kleine kinderen in een huisje. Ze onderdrukt een glimlach als ze de familie Maes in een paddenstoel op haar netvlies ziet. Lisa prikt in haar zij. Ze moet zich kennelijk gedragen. Alsof ze dat niet kan.

Hugo Maes springt op. 'Ah, de dames Kauffmann', roept hij. 'Wat brengt jullie hier in dit noodweer?'

'We hebben de zaak definitief...' begint Lisa.

'En op verrassende wijze...' vult Kat aan.

'Opgelost.'

'We hadden kunnen bellen, maar we wilden uw gezicht zien.'

Hugo Maes wrijft in zijn handen. 'Nou, nou, wat krijgen we nou, vertel, vertel. Wacht, ik heb nog een oude whisky, uit 1997. Als er iets te vieren valt...'

'Niet voor mij', zegt Kat.

'Ik sla ook over.'

Hugo's gezicht vertrekt teleurgesteld. Een seconde, dan glimlacht hij weer en duwt zijn bril hoger op zijn neus. 'Zoals ik al zei: vertel.'

'Rob Pattij is niet dood', vertelt Lisa. 'Zijn broer Gerard wel. Ze zijn van identiteit gewisseld.'

De ogen van de directeur worden groot.

'Rob werd Gerard, Gerard werd Rob', vervolgt Lisa. 'Omdat Rob kopschuw was en zijn leven lang publiciteit gemeden heeft, was dat niet moeilijk. Bovendien hebben de broers wel wat van elkaar weg. Gerard is dus als Rob in het Antoni van Leeuwenhoek voor kanker behandeld.'

'En Rob ging dood. Gerard dus. Als Rob', legt Kat uit. 'Kunt u het nog volgen?'

'Jazeker. En zo kon Rob zijn eigen meestervervalser zijn. Daar had hij nog jaren mee door kunnen gaan. De schilderijen werden na zijn dood tien keer zoveel waard.'

'Hij was al bezig met het volgende.' Kat denkt aan de met gele, groene en blauwe verf besmeurde handen van Pattij.